

ความทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย



ความหมายโดยทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย

การประกันภัย หมายถึง การรับโอนความรับผิดชอบในความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ชีวิตหรือทรัพย์สินจากผู้เอาประกัน โดยบริษัทผู้รับประกัน (ผู้รับโอน) สัญญาว่าเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นตามที่ตกลงกันได้ บริษัทจะจ่ายค่าเสียหายให้ตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแต่ไม่เกินวงเงินที่รับประกันไว้ โดยบริษัทผู้รับโอนความรับผิดชอบหรือผู้รับประกันจะได้รับการบริการหรือที่เรียกว่าเบี้ยประกันภัยเป็นผลตอบแทน

นอกจากนี้การประกันภัยอาจมีความหมายได้หลายนัย ดังนี้คือ

- การประกันภัย คือ ระบบซึ่งมีคนเป็นจำนวนมากได้ตกลงที่จะร่วมกันชดเชยหรือแบ่งเบาภาระความเสียหายที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มอาจจะได้รับ โดยการตั้งเป็นเงินกองทุน (pool) ขึ้น สำนักงานที่รับประกันหรือบริษัทประกันภัย จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางหรือเป็นผู้รวบรวมเงินทุนหรือเบี้ยประกันภัยจากสมาชิกผู้ประสงค์จะมีส่วนร่วมในการตั้งเงินกองทุนนี้ และบริษัทประกันภัยจะทำหน้าที่เป็นผู้จ่ายเงินจากเงินกองทุนให้แก่สมาชิกผู้ประสบความเสียหายจากภัยที่ตกลงกันไว้

- การประกันภัย คือ การให้ความแน่นอน (Certainty) หมายความว่า คนทุกคนตั้งแต่เกิดจนถึงวันตาย ย่อมจะต้องประสบภัยต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ทุกเวลา สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความไม่แน่นอนขึ้น ดังนั้นจึงต้องหาวิธีเพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยซึ่งอาจจะเกิดขึ้นและเป็นเรื่องของความไม่แน่นอน กล่าวคือ เปลี่ยนจากความไม่แน่นอนให้เป็นความแน่นอน โดยวิธีของการประกันภัย เช่น ทรัพย์สินต่าง ๆ อาจจะมีภัยเกิดขึ้นทำให้เกิดความเสียหายได้ทุก ๆ เวลา (เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนว่าอาจจะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้) แต่เมื่อมีการประกันภัยย่อมมีความแน่นอนใจได้ว่า (ความแน่นอน) เมื่อมีภัยเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินเหล่านั้น ก็จะได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทผู้รับประกัน

- การประกันภัยตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 861 บัญญัติว่า "อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตตั้งได้ระบุนไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า "เบี้ยประกัน"

จากความหมายของการประกันภัยดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงกล่าวได้ว่า การประกันภัยนั้นมิได้หมายความว่า เป็นการประกันมิให้ภัยเกิดขึ้น เป็นแต่เพียงการให้ค้ำประกันสัญญาว่า ถ้าภัยเกิดขึ้นและทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินแล้ว ผู้เอาประกันจะไม่ต้องรับเคราะห์ในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยนั้น ๆ แต่เพียงผู้เดียว เช่น นายคำเป็นพ่อค้าได้ส่งสินค้าไปขายยังต่างประเทศโดยทางเรือ และได้ประกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการขนส่งสินค้าเหล่านี้ไว้ การประกันภัยในสินค้าของนายคำในครั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่า จะไม่เกิดภัยทางทะเลซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่สินค้าของนายคำ แต่มีความหมายว่า ถ้าภัยทางทะเลเกิดขึ้นและทำให้เกิดความเสียหายแก่สินค้า นายคำก็จะไม่ต้องรับผิดชอบหรือรับเคราะห์แต่เพียงผู้เดียว บริษัทประกันภัยจะเข้ามาช่วยชดเชยให้คือ ชดเชยให้มีสภาพดีเหมือนเดิม หรือจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้เท่าที่เสียหายจริง

#### ความแตกต่างของการประกันภัยกับการพนัน

คนโดยทั่ว ๆ ไปมักจะเข้าใจว่าการประกันภัยเป็นเรื่องของการพนัน ที่มีความไม่แน่นอนซึ่งอาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้เป็นเรื่องของความเสี่ยงภัย ลักษณะที่เหมือนกันประการหนึ่งก็คือ การประกันภัยและการพนันนั้นผลที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินแทบทั้งสิ้น แต่ถ้าได้มีการศึกษาถึงความหมายและหลักของการประกันภัยโดยถ่องแท้แล้ว ก็จะเข้าใจและทราบว่า การประกันภัยมีความแตกต่างจากการพนันโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะว่า การพนันเป็นการเสี่ยงโชคโดยหวังผลกำไร เป็นสิ่งตอบแทนหรือเพื่อความสนุกสนาน โดยผู้พนันทั้งสองฝ่ายได้ตั้งใจที่จะสร้างภัยขึ้นมาเองเป็นการสร้างความเสียหายให้แก่ผู้เล่นการพนันเสมอ ถ้าไม่มีการเล่นการพนันภัยและความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น แต่การประกันภัยนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภัยซึ่งมีอยู่แล้วในทุก ๆ ขณะเวลา โดยอาจจะเกิดขึ้น

หรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ การทำสัญญาประกันภัยนั้น เป็นการทำสัญญาเพื่อเฉลี่ยความเสียหายที่จะเกิดจากภัยที่มีอยู่แล้วไปยังบุคคลอื่น ๆ หรือกลุ่มคนที่เผชิญกับภัยนั้น ๆ ร่วมกันโดยภัยที่เกิดขึ้นนั้นอยู่นอกเหนือความสามารถและการควบคุมของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือทั้งกลุ่มคนนั้น

โดยสรุปแล้วการประกันภัยมีข้อแตกต่างจากการพนันที่สำคัญดังนี้

1. สัญญาประกันภัยมีผลบังคับตามกฎหมาย แต่การพนันไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย เพราะไม่ใช่สัญญา
2. การพนันเป็นเครื่องมือที่หวังผลกำไร (ดีกว่าเดิม) แต่การประกันภัยเป็นแต่เพียงให้โอกาสกลับมาในสภาพเดิมหรือได้รับการชดเชยให้ตามความเสียหายจริง
3. สัญญาประกันภัย เป็นสัญญาที่ภัยและความเสียหายอาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ แต่การพนันนั้นความเสียหายจะเกิดขึ้นแน่นอน
4. การทำประกันภัย ผู้เอาประกันจะต้องมีส่วนได้เสียในชีวิตหรือทรัพย์สินที่เอาประกัน แต่การพนันไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้เสียจะต้อง เป็นของผู้ที่ลงทุนไปในการพนัน
5. การทำสัญญาประกันภัย คู่สัญญาจะต้องใช้ความซื่อสัตย์สุจริตซึ่งกันและกัน จะต้องพูดความจริงและปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาโดยเคร่งครัด แต่การพนันไม่จำเป็นจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน อาจจะมีเล่ห์เหลี่ยมกลโกงต่อกัน
6. การประกันภัยนั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่สามารถที่จะทำนายหรือคำนวณได้ว่า จะเกิดความเสียหายเป็นจำนวนเท่าใดของทรัพย์สินที่เอาประกัน แต่การพนันนั้นจะสามารถทำนายส่วนที่จะได้หรือเสียได้ล่วงหน้าโดยแน่นอน
7. การประกันภัย ผู้เอาประกันจะมีความมั่นใจได้ว่า เมื่อมีภัยเกิดขึ้นและก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว ผู้เอาประกันจะไม่ต้องเป็นผู้รับเคราะห์แต่เพียงผู้เดียว ส่วนการพนันนั้นผู้แพ้จะเป็นผู้รับเคราะห์แต่เพียงผู้เดียว

ความแตกต่างของการประกันวินาศภัยกับการประกันชีวิต

การประกันภัยโดยทั่ว ๆ ไปแยกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ การประกันวินาศภัยและการประกันชีวิต

การประกันวินาศภัย (Non-life Insurance) หมายถึงการประกันสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ เช่น การประกันอัคคีภัยของตัวอาคารซึ่งอาจจะเกิดไฟไหม้หรือไม่เกิดขึ้นก็ได้

การประกันชีวิต (Life Assurance) หมายถึง การประกันสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในอนาคต เช่น คนจะต้องตาย

จากคำนิยามของการประกันวินาศภัยและการประกันชีวิต จะเห็นได้ว่ามีข้อแตกต่างที่สำคัญ ก็คือ การประกันวินาศภัยเป็นการประกันภัยซึ่งภัยนั้น อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ (เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน) แต่การประกันชีวิตนั้น เป็นการประกันภัยซึ่งภัยนั้นจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในอนาคตไม่ช้าก็เร็ว (เป็นเรื่องของความแน่นอน)

โดยสรุปแล้วการประกันวินาศภัยกับการประกันชีวิต มีข้อแตกต่างกันดังนี้

1. การประกันวินาศภัย เป็นการประกันซึ่งภัยนั้นอาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ แต่การประกันชีวิตนั้น ภัยจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน
2. การประกันวินาศภัย สิ่งที่เขาประกันนั้นส่วนใหญ่จะได้แก่ ทรัพย์สินของผู้เอาประกันหรือทรัพย์สินที่ผู้เอาประกันมีส่วนได้เสีย แต่สิ่งที่เขาประกันในการประกันชีวิตจะได้แก่ชีวิตของผู้เอาประกันหรือชีวิตของบุคคลอื่นซึ่งผู้เอาประกันมีส่วนได้เสียในชีวิตของบุคคลนั้น
3. ระยะเวลาของสัญญาประกันวินาศภัยจะสั้นกว่า คือเป็นสัญญาปีต่อปี แต่สัญญาการประกันชีวิตจะมีระยะเวลายาวนานกว่า คือ 5, 10, 15, 20 หรือ ตลอดชีวิตของชีวิตที่เขาประกัน
4. ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่เขาประกันของการประกันวินาศภัยนั้นสามารถประเมินหรือตีราคาความเสียหายออกมาเป็นตัวเงินได้ แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิตที่เขาประกันของการประกันชีวิต เช่น การตายหรือการบาดเจ็บเนื่องจากการประสบอุบัติเหตุ นั้นไม่สามารถที่จะประเมินหรือตีราคาของความเสียหายเหล่านั้นได้ แต่จะขึ้นอยู่กับทุนประกันหรือเงินที่เขาประกันเป็นหลักสำคัญ

### ประวัติความเจริญของการประกันวินาศภัย

การทราบถึงประวัติความเป็นมาของการประกันวินาศภัย จะมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจถึงหลักการของการประกันภัยตลอดจนกลไกและสิ่ง que การประกันวินาศภัยจะเอาอำนาจ หรือเป็นประโยชน์ต่อบุคคล สังคม และต่อประเทศชาติ โดยส่วนรวม

มนุษย์เราในสมัยโบราณได้มีการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นเผ่า ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงภัยจากสัตว์ป่า และความปลอดภัย การเก็บสะสมอาหารของคนในฤดูเก็บเกี่ยวหรือปีที่มีพืชพันธุ์อุดมสมบูรณ์ เพื่อเก็บไว้เลี้ยงดูในปีที่อดอยาก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นหลักเบื้องต้นของการประกันภัย

ถ้าจะนับย้อนหลังไปราว 3,000 ปี ก่อนคริสตศักราช พ่อค้าชาวจีนได้มีการนำหลักการประกันภัยมาใช้กับการขนส่งสินค้าราคาแพงของพวกเขาทางแม่น้ำแยงซี พ่อค้าทั้งหลายมีความกลัวต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่สินค้าราคาแพง อันเนื่องมาจากภัยของหินใตุน้ำ และกระแสน้ำอันเชี่ยวของแม่น้ำแยงซี จึงได้มีการนำหลักของการกระจายความเสี่ยงภัยที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สินค้า ด้วยการยึดหลักว่าการบรรทุกสินค้าของตน 100 ห่อ ณ จุดเริ่มต้นของการเดินทาง พ่อค้าทั้งหลายจะใช้หลักของการกระจายความเสี่ยงภัยโดยการบรรทุกสินค้าของตนลงในเรือ 100 ลำ เรือแต่ละลำจะบรรทุกสินค้าของตนเพียงลำละ 1 ห่อ ถ้ามีภัยเกิดขึ้นทำให้สูญเสียเรือไป 1 ลำ พ่อค้าก็จะสูญเสียสินค้าของตนเพียงกนละ 1 ห่อเท่านั้น

ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 และ 14 การประกันภัยทางทะเลได้กลายเป็นสิ่งสามัญสำหรับการพาณิชย์ในท่าเรือต่าง ๆ ทางแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน สัญญาประกันภัยสัญญาแรกที่ได้มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานก็คือ สัญญาประกันภัยทางทะเลเกี่ยวกับสินค้า ซึ่งลงวันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ. 1347 ณ. กรุง Genoa สำหรับสัญญาประกันภัยของอังกฤษฉบับแรกที่ได้มีการบันทึกไว้ก็คือ "The Broke Sea Insurance Policy" ในปี ค.ศ. 1547

ในการรับประกันภัยทางทะเลในสมัยก่อนนั้น จะใช้ร้านค้าแพเป็นสถานที่ชุมนุม และแพร่ข่าวสาร ถกเถียงปัญหาที่กัน ซึ่งร้านค้าแพที่มีชื่อเสียงมากเจ้าของชื่อ Edward Lloyd

ตั้งอยู่ที่ Lombard Street เป็นที่ชุมนุมของพ่อค้า, ผู้รับส่งของ, กัปตันเรือเดินทะเล และนักธุรกิจที่สนใจในการประกันภัยจะมาชุมนุมกันเพื่อฟังข่าวสารและความหายนหรือภัยพิบัติทางทะเล โดยได้ไชรานากาแฟนี้เป็นสำนักงานในการทำสัญญาประกันภัยทางทะเล ซึ่งต่อมา Lloyd's of London ได้กลายเป็นสถาบันประกันภัยนานาชาติ ที่สำคัญของโลกจนทราบเท่าปัจจุบันนี้

การประกันอัคคีภัยได้เริ่มต้นจากการที่ไต้เกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ในกรุงลอนดอน เดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1666 และในปี 1667 Dr. Nicholas Barbon ได้มีการจัดตั้งสำนักงานประกันภัยขึ้นเป็นครั้งแรกโดยมีชื่อเรียกอย่างง่าย ๆ ว่า "The Fire Office" และสามปีต่อมาได้มีการจัดตั้งสำนักงานประกันภัยขึ้นอีกแห่งหนึ่ง โดยใช้ชื่อว่า "The Friendly Society" ซึ่งสำนักงานทั้งสองแห่งนี้ได้มีการจัดตั้งกลุ่มพนักงานดับเพลิงขึ้นเพื่อช่วยในการดับไฟที่จะเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่รับประกันภัยเอาไว้

การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมในต้นคริสต์ศตวรรษ 1800 ได้สร้างความต้องการในการประกันอุบัติเหตุขึ้น เครื่องจักรแบบใหม่ในโรงงานอุตสาหกรรมตลอดจนเครื่องจักรขนาดใหญ่ของการรถไฟ ไต้ทำให้ความเสียหายในค่านความเสียหายแก่บุคคลและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการประกันภัยไต้จัดให้มีความคุ้มครองทางการเงินต่ออุบัติเหตุเหล่านี้ และต่อมาการประกันวินาศภัยก็ได้มีการวิวัฒนาการขยายขอบเขตของความคุ้มครองออกไปสู่แขนงต่าง ๆ ตามความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และความเจริญของอุตสาหกรรม

#### ขอบเขตของการประกันวินาศภัย

ตามที่ได้เคยกล่าวไว้ในตอนต้นของบทนี้ว่า การประกันภัยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ การประกันชีวิตและการประกันวินาศภัย ซึ่งแต่ละประเภทนั้นก็ยังแบ่งออกเป็นประกันแบบต่าง ๆ อีกหลายประเภทตามประโยชน์ของความคุ้มครอง ความเสี่ยงภัย ก่อนที่จะกล่าวถึงขอบเขตของการประกันวินาศภัยก็จะขอกล่าวถึงขอบเขตของการประกันชีวิตโดยย่อ ดังนี้

ขอบเขตของการประกันชีวิต เป็นการประกันการสูญเสียชีวิตตลอดจนการอยู่รอดของตัวผู้เอาประกันในระยะเวลาที่มีสัญญาประกันไว้ การทำสัญญาประกันชีวิตนั้นมีข้อตกลงหลายแบบหรือหลายประเภท ซึ่งผู้เอาประกันสามารถจะเลือกประกันได้ตามความเหมาะสมและความต้องการ โดยทั่วไปแล้วการประกันชีวิตแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา บริษัทผู้รับประกันจะจ่ายเงินเอาประกันให้แก่ผู้รับประโยชน์หรือทายาทของผู้เอาประกัน ในกรณีที่ผู้เอาประกันได้เสียชีวิตลงภายในระยะเวลาที่มีสัญญาประกันชีวิตกันไว้ ซึ่งส่วนมากแล้วระยะเวลาของสัญญาประกันชีวิตแบบนี้จะมีระยะเวลา 5, 10 และ 15 ปี

2. การประกันชีวิตแบบตลอดชีพ การประกันชีวิตแบบนี้จะคล้ายกับการประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา คือ บริษัทจะจ่ายเงินเอาประกันก็ต่อเมื่อผู้เอาประกันได้เสียชีวิตลงเท่านั้น แต่แตกต่างกันตรงที่ระยะเวลาของสัญญาการประกันแบบนี้จะมีระยะเวลายาวนานกว่า กล่าวคือ ตลอดชีพของผู้เอาประกัน

3. การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ เป็นสัญญาการประกันชีวิตที่บริษัทผู้รับประกันสัญญาจะจ่ายเงินเอาประกันหรือทุนประกันแก่ผู้เอาประกันที่มีชีวิตอยู่ เมื่อครบกำหนดของสัญญา หรือจ่ายเงินเอาประกันให้แก่ผู้รับประโยชน์หรือทายาทของผู้เอาประกันเมื่อผู้เอาประกันได้เสียชีวิตลงก่อนครบกำหนดสัญญา การประกันชีวิตแบบนี้มีลักษณะผสมของการคุ้มครองการเสียชีวิตและการสะสมทรัพย์ร่วมกัน

ขอบเขตของการประกันวินาศภัย การประกันวินาศภัยส่วนใหญ่จะเป็นการประกันความเสียหายจากภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินของผู้เอาประกัน ซึ่งขอบเขตของการประกันวินาศภัยแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ คือ

1. การประกันอัคคีภัย
2. การประกันภัยทางทะเล
3. การประกันภัยรถยนต์
4. การประกันอุบัติเหตุ

### 1. การประกันอัคคีภัย<sup>1</sup>

การประกันอัคคีภัยเป็นการรับประกันทรัพย์สินของธุรกิจการค้าและทรัพย์สินของบุคคลหรือครอบครัวว่าต่อความสูญเสียหรือความเสียหายอันเนื่องมาจากอัคคีภัย รวมถึงความเสียหายที่สืบเนื่องมาจากอัคคีภัย เช่น น้ำที่ไหลซึมไฟซึ่งทำความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินของผูเอาประกัน

โดยสรุปแล้วการประกันอัคคีภัย คือ สัญญาที่คุ้มครองวินาศภัยที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันดังนี้ คือ

ก) เป็นวินาศภัยที่เกิดจาก

- ไฟ ซึ่งหมายถึง ไฟที่ลุกขึ้นมาเป็นเปลว เป็นไฟที่ไม่มีใครต้องการ เพราะเป็นเปลวไฟที่ทำลายทรัพย์สินของผูเอาประกัน
- พายุ หมายถึง การที่พายุลงมาทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่เอาประกัน ไม่ว่าจะ เป็นโดยตรงหรือสืบเนื่องมาจากพายุ และไม่ว่าการที่พายุนั้นจะเกิดไฟขึ้นหรือไม่ก็ตาม แต่ไฟทำลายหรือทำให้ทรัพย์สินนั้นเสียหาย
- การระเบิดของแก๊ส ที่ใช้ประกอบเพื่อการบริโภคน้ำมันในสถานที่ซึ่งมิได้เป็นโรงงานทำแก๊ส

ข) ความเสียหายที่เกิดจากเหตุต่อเนื่องจากอัคคีภัย เป็นความเสียหายทางอ้อมมิได้เกิดจากไฟโดยตรง เช่น น้ำที่ไหลซึมไฟใดก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่เอาประกัน

ภัยที่ไม่อยู่ในความคุ้มครอง (ยกเว้น) ของการประกันอัคคีภัย ได้แก่ ภัยสงคราม, การจลาจลจลาจล, การระเบิดและภัยธรรมชาติ

<sup>1</sup> สุธรรม พงศ์สำราญ, วิรัช ณ สงขลา และ พิงใจ พิงพานิช; หลักการประกันวินาศภัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 29-30.



การประกันอัคคีภัยดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นการประกันอัคคีภัยแบบพื้นฐาน ซึ่งสามารถที่จะตัดแปลงหรือขยายความคุ้มครองให้คลุมไปถึงเหตุการณ์หรือภัยต่าง ๆ ซึ่งการประกันอัคคีภัยแบบพื้นฐานนี้ไม่คลุมถึงหรือได้รับยกเว้นไว้ การขยายความคุ้มครองสามารถทำได้โดยการจ่ายเบี้ยประกันเพิ่มเติมจากเบี้ยประกันอัคคีภัยพื้นฐาน

## 2. การประกันภัยทางทะเล

ตามขณินยามใน Marine Insurance Act (1906) ของอังกฤษ ได้ให้คำนิยามของสัญญาประกันภัยทางทะเลไว้ว่า "สัญญาประกันภัยทางทะเล คือ สัญญาที่ฝ่ายผู้รับประกันรับรองชดเชยค่าเสียหายแก่ฝ่ายผู้เอาประกัน เมื่อมีการเสียหายทางทะเลเกิดขึ้น (กล่าวคือความเสียหายอันเนื่องด้วยการเสี่ยงภัยทางทะเล) โดยวิธีและตามจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา"

การประกันภัยทางทะเล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน<sup>1</sup> คือ

- ก) การประกันตัวเรือรวมทั้งผลประโยชน์ของเจ้าของเรือด้วย (Hull marine insurance)
- ข) การประกันสินค้า (Cargo marine insurance)

ก) การประกันตัวเรือ เป็นการประกันตัวเรือที่ شحنส่งจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง โดยผู้เป็นเจ้าของเรือต้องการประกันภัยเพื่อคุ้มครองสิ่งต่อไปนี้คือ

- 1) ความสูญเสียหรือความเสียหายแก่ตัวเรือและเครื่องยนต์ประจำเรือ
- 2) การสูญเสียรายได้ ทั้งที่เป็นรายได้ประจำอยู่หรือรายได้ที่คาดว่าจะได้ในอนาคต ซึ่งการประกันส่วนนี้เรียกว่า "การประกันการว่างขนส่งสินค้า"
- 3) ความรับผิดชอบบุคคลที่สามอันเป็นผลมาจากการชน และอื่น ๆ

<sup>1</sup>เรื่องเดียวกัน, หน้า 88.

การประกันภัยทางทะเลประเภทนี้ อาจทำได้ในรูปของการประกันภัยสำหรับ  
ชั่วระยะเวลาหนึ่ง หรือ ต่อเที่ยวของการเดินเรือก็ได้ แต่ส่วนใหญ่ของการประกันจะมี  
ระยะเวลาคุ้มครอง 12 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาประกันสูงสุดที่บริษัทสามารถจะรับประกัน  
ได้

ข) การประกันสินค้า ในสาขากการประกันภัยทางทะเลได้รวมถึงการขนส่ง  
สินค้าในทุกแบบ เช่น การขนส่งสินค้าจากผู้ขายไปยังจุดหมายปลายทาง ซึ่งถ้าหากเป็นการ  
ขนส่งโดยทางเรือก็จะรวมทั้งการขนส่งบนบกที่ปลายทางทั้ง 2 แห่งด้วย

แบบของความคุ้มครองของการประกันสินค้าขึ้นอยู่กับความเสี่ยงภัย, สินค้า,  
เรือ, การบรรจุหีบห่อในการเดินทางและภาวะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งสามารถจะคุ้มครอง  
ตั้งแต่ภัยชนิดเดียว เช่น ไฟ หรือการเสียหายทั้งหมดของเรือ ไปจนถึงคุ้มครองทุกอย่าง

สัญญาการประกันภัยทางทะเลที่ให้ความคุ้มครองแก่สินค้าซึ่งอยู่ในระหว่างการ  
ขนส่งทางทะเล แบ่งออกเป็น<sup>1</sup>

- 1) Single Risk Insurance
- 2) Open Cargo Forms

1) Single Risk Insurance เป็นสัญญาการประกันภัยทางทะเลที่ให้ความ  
คุ้มครองแก่การขนส่งทางทะเลเฉพาะเที่ยว ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการขนส่งสินค้าเป็น  
ครั้งคราวมิได้ส่งเป็นประจำ โดยผู้เอาประกันประเภทนี้จะต้องแจ้งจำนวนสินค้าและราคา  
รวมทั้งลักษณะหีบห่อและเรือที่จะขนส่งกับบริษัท เป็นการล่วงหน้าก่อนที่บริษัทจะให้ความคุ้ม  
ครอง

2) Open Cargo Forms เป็นสัญญาการประกันภัยทางทะเลที่ให้ความคุ้มครอง  
โดยอัตโนมัติแก่ผู้เอาประกันในสินค้าทั้งปวงของผู้เอาประกันที่อยู่ในระหว่างการขนส่ง โดยผู้

<sup>1</sup> เรืองเดียวกัน, หน้า 104-105.

เอาประกันจะต้องแจ้งให้บริษัททราบถึงการขนส่งที่มีขึ้นเท่านั้น จึงเป็นสัญญาที่กำหนดระยะเวลาเอาไว้โดยไม่ต้องระบุจำนวนเงินเอาประกันไว้ในสัญญา เพียงแต่ให้ถือเอาจำนวนสินค้าที่ขนส่งแต่ละเที่ยวเป็นจำนวนเงินที่เอาประกัน ซึ่งนับเป็นสัญญาการประกันภัยทางทะเลที่เหมาะสมสำหรับผู้ส่งสินค้าเขาออกอยู่เป็นประจำและมีสินค้าที่ต้องขนส่ง เขาออกอยู่กับเรือหลายลำหรือหลายเที่ยวในปีหนึ่ง ๆ

ภัยของการประกันภัยทางทะเล แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

ก) ภัยจากท้องทะเล หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นจากท้องทะเลซึ่งไม่มีโครงทราม ลวงหน้า ไคแก น้ำทะเล, พายุมรสุม, การชนกันของเรือในทะเล, เรือจม, เรือไฟไหม้ ฯลฯ

ข) โจรกรรม หมายถึง การโจรกรรมอย่างรุนแรง เช่น โจรสลัด

ในทะเล

ค) ภัยซึ่งเกิดจากการโยนทิ้งทะเล โดยความตั้งใจของนายเรือ เพื่อช่วยชีวิตเรือให้พ้นจากภัยทางทะเลที่กำลังคุกคาม

ง) การกระทำโดยทุจริตของคนในเรือ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน และการกระทำนี้ปราศจากการรู้เห็นของเจ้าของทรัพย์สิน

จ) ภัยอื่น ๆ ที่ผู้เอาประกันต้องการคุ้มครองเป็นพิเศษ นอกเหนือจาก 4 ประเภทที่กล่าวข้างต้น เช่น ภัยสงคราม, การนัดหยุดงาน, การจลาจล และความวุ่นวายภายในประเทศ ในกรณีนี้ผู้เอาประกันจะต้องทำการสลักหลังควย และระบุภัยที่ต้องการเพิ่มเติมให้แน่ชัดลงไป โดยจะต้องเสียเบี้ยประกันเพิ่มขึ้น

### 3. การประกันภัยรถยนต์

การประกันภัยรถยนต์เป็นการประกันภัยเพื่อโอนความรับผิดชอบในการชดเชยค่าเสียหายของบุคคลผู้เป็นเจ้าของรถยนต์ ให้กับบริษัทประกันภัยส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้เป็นเจ้าของรถยนต์จะต้องรับผิดชอบค่าเสียหายของรถของตน ตลอดจนรถยนต์และทรัพย์สินของบุคคลที่ตามมา

ภัยต่าง ๆ เกี่ยวกับรถยนต์ ซึ่งก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นนั้น มักจะเกิดมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้คือ

- ก) เกิดจากผู้ขับขี่รถยนต์เอง เช่น ความประมาท, มีความรีบร้อนในเวลาขับขี่รถยนต์, ความทึบตา, การไม่รู้จักกฎจราจรเพียงพอ, การขาดความชำนาญในการขับขี่
- ข) เกิดจากตัวรถ เช่น รถเก่า, เครื่องยนต์ชำรุด
- ค) เกิดจากคนเดินเท้าซึ่งขาดความระมัดระวัง
- ง) เกิดจากเหตุภายนอก เช่น ฟ้าผ่า, ถนนไม่ดี, ฝนตก

ในการประกันภัยรถยนต์ ผู้เอาประกันสามารถที่จะเลือกประเภทของความคุ้มครองภัยทางรถยนต์ ได้ตามที่ต้องการ ซึ่งโดยทั่วไป แบ่งประเภทของความคุ้มครองภัยทางรถยนต์ออกเป็น 2 แบบ<sup>1</sup> คือ

- 1) การคุ้มครองทุกอย่าง (Comprehensive Cover)
- 2) การคุ้มครองบุคคลที่สาม (Liability to the Third Party only)

#### 1) การคุ้มครองทุกอย่าง

การประกันภัยรถยนต์โดยคุ้มครองทุกอย่างนั้น หมายถึง การประกันโดยคุ้มครองทุกอย่างที่เกี่ยวกับความเสียหายของรถ ซึ่งเป็นอุบัติเหตุภายนอก ได้แก่

- (ก) ความคุ้มครองในความเสียหายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวรถยนต์ที่เอาประกันไปทำความเสียหายให้แก่รถอื่น
- (ข) ความคุ้มครองในความเสียหายเกี่ยวกับตัวรถที่ทำประกันถูกรถผู้อื่นชนโดยรถที่เอาประกันเป็นฝ่ายถูก
- (ค) ความคุ้มครองตัวบุคคลซึ่งอยู่ในรถยนต์ของบุคคลที่สาม ในความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพย์สิน ชีวิต และร่างกาย

<sup>1</sup>เรื่องเดียวกัน, หน้า 171-174.

(ง) ความคุ้มครองในทรัพย์สินของบุคคลภายนอก เช่น การขับรถไปชนร้านค้าทำให้ทรัพย์สินผู้อื่นเสียหาย

(จ) ความคุ้มครองในความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิตและร่างกายของบุคคลอื่นที่อยู่ในรถที่เอาประกันและอยู่นอกรถที่เอาประกัน เช่น การขับรถไปชนคนเดินถนนบาดเจ็บ โดยที่บุคคลที่อยู่ในรถที่เอาประกันก็บาดเจ็บด้วย

การประกันแบบคุ้มครองทุกอย่างนี้ มีภัยบางประเภทที่บริษัทผู้รับประกันไม่คุ้มครองหรือยกเว้น แต่ผู้เอาประกันสามารถขยายหรือขอความคุ้มครองเพิ่มเติมได้ โดยการเสียเบี้ยประกันเพิ่ม เช่น ภัยที่เกิดจากการจลาจล, การนัดหยุดงาน, สงคราม, การคุ้มครองผู้ขับขี่รถที่เอาประกันซึ่งผู้เอาประกันจะเลือกรุ่นหรือไม่วุ่นของผู้ขับขี่รถที่เอาประกันก็ได้ และการคุ้มครองผู้โดยสารที่นั่งมาในรถที่เอาประกัน ซึ่งผู้เอาประกันจะเลือกรุ่นหรือไม่วุ่นผู้โดยสารที่นั่งมาในรถที่เอาประกันก็ได้เช่นกัน

## 2) การคุ้มครองบุคคลที่สาม

การประกันภัยรถยนต์โดยคุ้มครองบุคคลที่สาม เป็นแบบของความคุ้มครองในความรับผิดชอบของบุคคลที่สาม เฉพาะชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลที่สามเท่านั้น กล่าวคือบริษัทผู้รับประกันมีการรับประกันว่าจะชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่สาม ดังนี้

(ก) ทรัพย์สินของบุคคลที่สาม เช่น การขับรถที่เอาประกันไปชนร้านค้าผู้อื่นก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

(ข) ความตายและการบาดเจ็บของบุคคลที่สาม

การประกันภัยรถยนต์โดยคุ้มครองบุคคลที่สามนี้ เบี้ยประกันจะถูกกว่าการประกันรถยนต์แบบคุ้มครองทุกอย่าง ทั้งนี้เพราะว่าเป็นการประกันที่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับตัวรถที่เอาประกันเลย

ความรับผิดชอบของบริษัทผู้รับประกันนั้น มีข้อยกเว้นบางประการที่บริษัทผู้รับประกันจะไม่รับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เอาประกัน (ภัยที่ไม่คุ้มครอง) ดังนี้

- (ก) ความเสียหายใด ๆ อันเกิดแก่สะพาน เครื่องชั่ง สะพานรถไฟ  
อันอยู่ภายใต้การสนับสนุนของน้ำหนักรถที่เอาประกัน
- (ข) ความเสียหายอันเกิดแก่บุคคลภายนอกเกี่ยวกับร่างกายและทรัพย์สิน  
โดยถูกไฟหรือเตาถ่านหรือจากการระเบิดของหมอน้ำรถยนต์ที่เอาประกัน
- (ค) เหตุเกิดจากคนในบ้านผู้เอาประกันหรือสัตว์เลี้ยง

ในการแบ่งประเภทความคุ้มครองของการประกันภัยทางรถยนต์ นั้น ในทาง  
ปฏิบัติจริง ๆ บริษัทผู้รับประกันได้แบ่งประเภทของความคุ้มครองออกเป็น 3 ประเภทคือ

- ก. การคุ้มครองทุกอย่าง (Comprehensive Cover) หรือเรียกว่า  
"การประกันชั้นหนึ่ง"
- ข. การคุ้มครองบุคคลที่สามรวมทั้งไฟไหม้และการโจรกรรม หรือเรียก  
ว่า "การประกันชั้นสอง" เป็นการประกันที่ให้ความคุ้มครองในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคล  
ที่สาม แต่ได้รวมความคุ้มครองไฟไหม้และการโจรกรรม (ทั้งคัน) ของรถที่เอาประกันด้วย
- ค. การคุ้มครองบุคคลที่สามอย่างเดียว (Liability to the Third  
Party Only) หรือเรียกว่า "การประกันชั้นสาม" ซึ่งเป็นการประกันรถยนต์ที่มีอัตราของ  
เบี้ยประกันต่ำที่สุด

#### 4. การประกันอุบัติเหตุ

คำว่า "อุบัติเหตุ" ในความหมายของการประกันภัย หมายถึง เหตุที่เกิดขึ้น  
ทันทีทันใดโดยลฉับและโดยตรง จากเหตุการณ์อันมีปัจจัยจากภายนอกอย่างรุนแรงและ  
สามารถเห็นได้ซึ่งอุบัติเหตุขึ้นโดยบังเอิญและปราศจากเจตนาของผู้เอาประกันภัย เป็นผลโดย  
ตรงทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับบาดเจ็บทางร่างกายหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน  
ของผู้เอาประกัน หรืออาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลที่สาม

การประกันอุบัติเหตุจึงเป็นการโอนความรับผิดชอบหรือความเสียหายของผู้เอา  
ประกัน โดยบริษัทผู้รับประกันจะเป็นผู้รับภาระความเสียหายเหล่านี้เสียเอง ผู้เอาประกัน  
มีหน้าที่เพียงเป็นผู้ชำระเบี้ยประกันให้แก่บริษัทผู้รับประกันอุบัติเหตุ ในปัจจุบันนี้การประกัน

อุบัติเหตุเป็นการประณามวินาศภัยที่มีประโยชน์และคุณค่าอย่างยิ่งแก่บุคคลทั่ว ๆ ไปทุกอาชีพ ทั้งนี้เพราะว่าในปัจจุบันนี้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นอันมาก แต่ในขณะเดียวกันอุบัติเหตุซึ่งเกิดจากผลของความเจริญก้าวหน้าเหล่านี้ก็มีมากขึ้น เช่น เครื่องบินตก รถไฟตกวาง เป็นต้น

### ประเภทของการประณามอุบัติเหตุ

การประณามอุบัติเหตุสามารถจัดแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท

คือ

- ก) การประณามอุบัติเหตุส่วนบุคคล
- ข) การประณามเกี่ยวกับโจรกรรม
- ค) การประณามอุบัติเหตุเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อผู้โดยสารหรือบุคคลที่ 3

#### ก) การประณามอุบัติเหตุส่วนบุคคล

การประณามวินาศภัยแบบนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้เอาประกันภัยในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยประสบอุบัติเหตุทำให้ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายหรือเป็นบุคคลทุพพลภาพหรือสูญเสียชีวิตทางร่างกาย จนเป็นผลทำให้ผู้เอาประกันภัยขาดรายได้ หรือจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้รับประโยชน์ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมรณกรรมโดยอุบัติเหตุ

การประณามอุบัติเหตุส่วนบุคคลมีแบบต่าง ๆ ให้เลือกหลายแบบตามความต้องการและวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความเสี่ยงภัยของผู้เอาประกันภัย เช่น

- การประกันการโดยสารเครื่องบินพาณิชย์ เป็นการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่ต้องเดินทางโดยเครื่องบินเป็นประจำ โดยให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันภัยในฐานะผู้โดยสาร (ไม่คุ้มครองในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเป็นนักบินหรือทำหน้าที่เกี่ยวกับการบิน) ซึ่งเสียค่าโดยสารในอัตราปกติของสายการบินซึ่งมีเที่ยวบินอยู่ในเส้นทางนั้นเป็นประจำ

- การประกันอุบัติเหตุ 24 ชั่วโมง เป็นการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันตลอด 24 ชั่วโมง ไม่ว่าอุบัติเหตุใดๆ จะเกิดขึ้นที่ใดในโลกรวมทั้งการเดินทางโดยเครื่องบิน และยานยนต์ส่วนตัว

- การประกันอุบัติเหตุแบบมาตรฐาน เป็นการให้ความคุ้มครองต่ออันตรายที่ร่างกายจะได้รับจากอุบัติเหตุภายนอก และเห็นได้ชัดว่าเท่านั้น การประกันแบบนี้จะเสียเบี้ยประกันถูก แต่ความคุ้มครองจะแคบกว่าแบบอื่น ๆ

### ข) การประกันเกี่ยวกับโจรกรรม

การประกันเกี่ยวกับโจรกรรม เป็นการประกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินของผู้เอาประกันอันเนื่องมาจากการโจรกรรม โดยเป็นสัญญาที่ให้ความคุ้มครองถึงความเสียหายที่เกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นความเสียหายที่ระบุไว้ในสัญญา และต้องเป็นความเสียหายที่มีเหตุบังเอิญ

แบบต่าง ๆ ของการประกันเกี่ยวกับโจรกรรม ได้แก่

- การประกันการขนย้ายเงินสด เป็นการประกันที่ให้ความคุ้มครองแก่ตัวเงิน (ไม่คุ้มครองตัวบุคคล) ที่อยู่ในระหว่างการขนย้ายหรือขนส่ง

- การประกันเงินสดที่อยู่ในสำนักงาน ให้ความคุ้มครองเฉพาะเงินสดที่อยู่ในสำนักงานเท่านั้น

- การประกันโจรกรรมเครื่องใช้ในสำนักงาน

- การประกันโจรกรรมเครื่องใช้ในบ้าน

- การประกันความซื่อสัตย์ของพนักงาน เป็นสัญญาการประกันภัยที่บริษัทผู้รับประกันสัญญาจะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เอาประกันอันเนื่องมาจากการทุจริตของพนักงาน

### ค) การประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่ 3 หรือต่อบุคคลอื่น

การประกันวินาศภัยแบบนี้ เป็นการประกันที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันในความรับผิดตามกฎหมายที่จะต้องชดเชยค่าเสียหายสำหรับการมรณกรรม การบาดเจ็บ หรือ



ความเสียหายอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เพราะความประมาทเลินเล่อ หรือความ  
 สะเพร่าของผู้เอาประกัน หรือของผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เอาประกัน

แบบต่าง ๆ ของการประกันวินาศภัยแบบนี้ ได้แก่

- การประกันความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบธุรกิจบุคคลอื่น
- การประกันความรับผิดชอบต่อผู้ใช้วิชาชีพ เป็นการประกันอุบัติเหตุ

ของผู้ใช้วิชาชีพในขณะปฏิบัติงานอาชีพ เช่น ความรับผิดชอบต่อแพทย์ต่อคนไข้เนื่องจาก  
 ความบกพร่องในขณะปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อเภสัชกรต่อผู้ป่วย โรงพยาบาลต่อคนไข้  
 เป็นต้น

#### หลักเกณฑ์การกำหนดอัตราเบี้ยประกันวินาศภัย

ในการกำหนดอัตราเบี้ยประกันวินาศภัยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการคือ

ก. เพื่อเป็นการสะสมเงินทุนไว้ให้เพียงพอที่บริษัทผู้รับประกันจะจ่ายเป็น  
 เงินค่าสินไหมทดแทนเมื่อเกิดความเสียหายขึ้น, กันไว้เป็นเงินทุนสำรองตามที่กฎหมาย  
 กำหนด, ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและกำไรของบริษัทผู้รับประกัน

ข. เพื่อกำหนดเป็นจำนวนเงินที่ผู้เอาประกันจะต้องชำระตามสัดส่วนของ  
 ความเสี่ยงภัยที่บริษัทผู้รับประกันเป็นผู้รับโอนความเสี่ยงภัยนั้นจากผู้เอาประกัน

จากจุดมุ่งหมายที่สำคัญทั้ง 2 ประการดังกล่าว บริษัทผู้รับประกันก็จะทำการ  
 กำหนดอัตราเบี้ยประกันวินาศภัยขึ้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์และองค์ประกอบต่าง ๆ ตลอดจน  
 ประสบการณ์ในการรับประกันภัยของบริษัท (เป็นข้อมูลโดยส่วนรวมหรือหลายบริษัทที่  
 ประกอบกิจการประเภทเดียวกัน) ในอดีตที่ผ่านมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดอัตรา  
 เบี้ยประกันเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญทั้งสองประการ ดังกล่าวข้างต้นนี้ และก่อให้เกิด  
 ความยุติธรรมทั้งฝ่ายบริษัทผู้รับประกันและผู้เอาประกัน

เบี้ยประกันภัยที่บริษัทผู้รับประกันเรียกเก็บจากผู้เอาประกันนั้นจะต้องมีการปรับ  
 ปรุงแก้ไขอยู่เสมอตลอดเวลาตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจน

ประสบการณ์ในการรับประกันของบริษัท (โดยส่วนรวม) ที่ผ่านมาในอดีต เช่น เบี้ยประกันอัคคีภัย เมื่อได้มีการพัฒนาและประดิษฐ์วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง อาคาร บ้านเรือน ซึ่งสามารถทนไฟหรือเกิดอัคคีภัยได้ยากกว่าวัสดุรุ่นก่อนหรือการมีระบบพ่นน้ำดับเพลิงโดยอัตโนมัติ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะทำให้บ้านเรือนที่สร้างด้วยวัสดุสมัยใหม่ซึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าวเกิดอัคคีภัยได้ยากกว่าแต่ก่อนหรือเมื่ออัคคีภัยเกิดขึ้นก็สามารถดับได้โดยง่ายหรือไม่ลุกลามต่อไป อย่างรวดเร็วเหมือนการใช้วัสดุที่ติดไฟง่าย ดังนั้นการกำหนดอัตราเบี้ยประกันอัคคีภัยสำหรับอาคารบ้านเรือนเหล่านี้ย่อมจะต้องถูกกว่า เบี้ยประกันอัคคีภัยที่เรียกเก็บจากอาคารบ้านเรือนโดยทั่ว ๆ ไป

### โครงสร้างของเบี้ยประกัน

เบี้ยประกันวินาศภัยที่คำนวณขึ้นโดยทั่ว ๆ ไปหรือโครงสร้างของเบี้ยประกันประกอบด้วย<sup>1</sup>

1. ค่าความเสียหายหรือต้นทุนของค่าสินไหมทดแทน	51 %
2. สำรองสำหรับภัยพิเศษ	2 %
3. ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน	25 %
4. ค่านายหน้า	17 %
5. กำไร	5 %
รวม	100 %

การกำหนดค่าความเสียหายหรือต้นทุนของค่าสินไหมทดแทน กำหนดขึ้นโดยอาศัยสถิติของประสบการณ์ในอดีตนำมาเป็นเครื่องมือ และแนวทางที่ดีที่สุดสำหรับบริษัทผู้รับประกัน ในอันที่จะประเมินค่าความเสียหายที่จะเกิดจากภัยชนิดนั้น ในอนาคต (ในช่วงระยะเวลาที่รับประกัน) ตัวอย่างเช่น การรับประกันอัคคีภัยของอาคารบ้านเรือน จากสถิติของประสบการณ์ในอดีตทำให้ทราบว่า อาคารบ้านเรือนซึ่งมีลักษณะและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เหมือน ๆ

<sup>1</sup>เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

กัน ประเภทหนึ่ง 1,000 หลัง ภายใน 1 ปี จะเกิดอัคคีภัยทำให้อาคารบ้านเรือนเสียหายโดยสิ้นเชิง 10 หลัง และโดยเฉลี่ยอาคารบ้านเรือนมีราคาหลังละ 10,000 บาท ดังนั้นค่าความเสียหายหรือต้นทุนของคาสินใหม่ทดแทนตัวอาคารบ้านเรือน 1 หลัง ก็ควรจะมีราคาหลังละ 100 บาท บริษัทผู้รับประกันจึงจะมีเงินเพียงพอจ่ายคาสินใหม่ทดแทนทั้งหมดอันเนื่องมาจากการรับประกันอัคคีภัยของอาคารบ้านเรือน 1,000 หลัง

$$\begin{aligned} \text{ค่าความเสียหาย} &= \frac{\text{จำนวนอาคารบ้านเรือนที่เกิดอัคคีภัย} \times \text{ราคาของอาคารบ้านเรือน}}{\text{จำนวนอาคารบ้านเรือนทั้งหมด}} \\ &= \frac{10 \times 10,000}{1,000} = 100 \text{ บาท ต่ออาคารบ้านเรือน 1 หลัง} \end{aligned}$$

เมื่อบริษัทสามารถกำหนดค่าความเสียหายหรือต้นทุนคาสินใหม่ทดแทนได้แล้ว บริษัทจะบวกส่วนเพิ่มเข้าไปอีก ซึ่งได้แก่ เงินสำรองสำหรับภัยพิเศษซึ่งไม่ได้คาดไว้ในอนาคต, ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน (เช่น เงินเดือน, ค่าจ้างพนักงานบริษัท ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการพิจารณาจ่ายคาสินใหม่ทดแทน) ค่านายหน้าและกำไรของบริษัท จำนวนเงินรวมสุดท้ายที่ได้ก็คือ อัตราเบี้ยประกันซึ่งบริษัทจะเรียกเก็บจากผู้อุ้ประกันเป็นผลตอบแทน จากการที่บริษัทรับโอนความเสี่ยงภัยนั้นจากผู้อุ้ประกัน

### องค์ประกอบในการคิดอัตราเบี้ยประกัน<sup>1</sup>

เบี้ยประกันภัยซึ่งผู้อุ้ประกันมีหน้าที่จะต้องชำระให้แกบริษัทผู้รับประกันนั้น จะเป็นจำนวนเงินมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญและมีผลโดยตรงต่อการคิดอัตราเบี้ยประกัน ได้แก่

1. ขนาดของความเสี่ยงภัย
2. ระยะเวลาที่คุ้มครอง

<sup>1</sup> เสริม สุขะ, ความรู้เบื้องต้นการประกันภัย, [ม.ป.ท.] , [ม.บ.บ.] ,

3. จำนวนเงินเอาประกัน

4. ความคุ้มครองที่แตกต่างไปจากความคุ้มครองมาตรฐาน

### 1. ขนาดของความเสียหาย

ขนาดของความเสียหายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการคิดเบี้ยประกัน ทั้งนี้เพราะว่าสิ่งที่เอาประกันแต่ละประเภทจะมีขนาดของความเสียหายสูงหรือต่ำแตกต่างกัน ถ้าสิ่งที่เอาประกันใดมีขนาดของความเสียหายสูง กล่าวคือ โอกาสที่จะเกิดภัยขึ้นนั้นมีมากกว่าสิ่งที่เอาประกัน ซึ่งมีขนาดของความเสียหายต่ำกว่า บริษัทผู้รับประกันย่อมจะมีความเสี่ยงในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนมากกว่าการรับประกันในสิ่งที่เอาประกัน ซึ่งมีขนาดของความเสียหายต่ำกว่า ดังนั้นบริษัทผู้รับประกันย่อมจะต้องเก็บเบี้ยประกันจากการรับประกันของสิ่งเอาประกันซึ่งมีขนาดของความเสียหายสูงในอัตราที่สูง

ในระบบของการคิดอัตราเบี้ยประกันภัยที่ยุติธรรม จึงต้องมีการแบ่งลำดับชั้นของความเสียหายตามขนาดของความเสียหายที่เป็นอยู่ ในภัยนั้น ๆ เช่น ในการประกันอัคคีภัย ตามปรกติภัยต่าง ๆ จะถูกแบ่งลำดับชั้นตามลักษณะของการใช้อาคารหรือลักษณะของกิจการคาที่ประกอบอยู่ภายในอาคารนั้น นอกจากนี้ยังแบ่งตามลักษณะโครงสร้างรวมทั้งวัสดุที่ใช้สร้างอาคาร และตามลักษณะที่ตั้งของอาคารนั้น ๆ ทั้งนี้เพราะว่าปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความเสียหายในการรับประกันอัคคีภัยของตัวอาคารแตกต่างกัน เช่น อาคารที่สร้างด้วยไม้ย่อมจะมีความเสี่ยงในการเกิดอัคคีภัยมากกว่าอาคารที่สร้างแบบตึกคอนกรีตหรืออาคารที่ตั้งอยู่ใกล้สถานีดับเพลิงหรือริมถนนย่อมจะมีความเสี่ยงในการเกิดอัคคีภัยต่ำกว่าอาคารที่ตั้งอยู่ไกลจากสถานีดับเพลิงหรืออยู่ในซอยที่รถดับเพลิงเข้าไปไม่ได้ เป็นต้น

### 2. ระยะเวลาที่คุ้มครอง

ในทางปฏิบัติเบี้ยประกันสำหรับการประกันวินาศภัย ส่วนใหญ่จะคำนวณขึ้นในรูปของอัตราเบี้ยประกันรายปี โดยกำหนดเป็นจำนวนเงินสำหรับค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลา 1 ปี ซึ่งภัยนั้นจะได้รับการคุ้มครอง แต่ถ้าสัญญาของการประกันนั้นมีอายุหรือระยะเวลาของสัญญาสั้นกว่า 1 ปี จำนวนเงินเบี้ยประกันจะมีจำนวนสูงกว่า

จำนวนเบี้ยประกันที่คิดตามสัดส่วนของเบี้ยประกันรายปี ทั้งนี้เพราะว่า ในการคิดเบี้ยประกันนั้นจะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัทรวมอยู่ด้วย ซึ่งค่าใช้จ่ายบางอย่างเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ เช่น ค่าต้นทุนในการออกกรมธรรม์จะเป็นจำนวนเท่าเดิมหรือคงที่ โดยไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของสัญญาหรือความคุ้มครอง

### 3. จำนวนเงินเอาประกัน

จำนวนเงินเอาประกันหรือโดยทั่วไป เรียกว่า ทุนประกัน หมายถึงจำนวนเงินซึ่งบริษัทผู้รับประกันสัญญาว่าจะจ่ายให้แก่ผู้เอาประกัน ในกรณีที่เกิดความเสียหายโดยสิ้นเชิงแก่ทรัพย์สิน หรือสิ่งที่เอาประกัน ซึ่งความเสียหายนี้จะต้องเกิดจากภัยที่ระบุไว้ในสัญญาของการประกัน

ดังนั้นจำนวนเงินเอาประกันจึงเป็นการระดมทุนต่อบริษัท ในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกัน เมื่อเกิดความเสียหายโดยสิ้นเชิงแก่สิ่งที่เอาประกัน อัตราเบี้ยประกันที่บริษัทเรียกเก็บจากผู้เอาประกันจึงย่อมจะแตกต่างกันตามจำนวนเงินที่เอาประกัน กล่าวคือถ้าสัญญาการประกันใดมีจำนวนเงินเอาประกันสูงบริษัทย่อมมีการระดมทุนมาก บริษัทก็ย่อมจะเรียกเก็บเบี้ยประกันในอัตราที่สูงกว่าสัญญาการประกันที่มีจำนวนเงินเอาประกันต่ำกว่า

สำหรับการประกันวินาศภัย ค่าสินไหมทดแทนส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากความเสียหายเพียงบางส่วน ดังนั้นจำนวนเงินเอาประกันหรือทุนประกันจึงมีผลต่อจำนวนเงินเบี้ยประกันบ้างแต่ไม่ได้เป็นสัดส่วนโดยตรง เพราะโอกาสที่จะเกิดความเสียหายโดยสิ้นเชิงมีน้อยกว่าความเสียหายแต่เพียงบางส่วน เบี้ยประกันที่จะต้องเรียกเก็บจากผู้เอาประกันจึงสะท้อนถึงจำนวนความถี่ของการเกิดความเสียหายและจำนวนความเสียหายต่ออุบัติเหตุครั้งหนึ่ง

### 4. ความคุ้มครองที่แตกต่างไปจากความคุ้มครองมาตรฐาน

ในการประกันภัยนั้นจะมีภัยหลายชนิดมีคุณลักษณะแตกต่างจากภัยมาตรฐาน ซึ่งบริษัทผู้รับประกันจะคิดเบี้ยประกันให้แตกต่างไปจากอัตราเบี้ยประกันพื้นฐาน เช่น อาคารที่คิดระบบพ่นน้ำดับเพลิงแบบอัตโนมัติจะมีความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยน้อยลง เบี้ยประกันสำหรับการประกันอัคคีภัยของอาคารนี้ย่อมถูกกว่าเบี้ยประกันสำหรับการประกันอัคคีภัยของอาคารโดย

ทั่ว ๆ ไป หรือในกรณีของการประกันอัคคีภัยแบบพื้นฐาน จะมีภัยบางอย่างซึ่งไม่อยู่ในความคุ้มครองของการประกันอัคคีภัย แต่ผู้เอาประกันภัยอาจจะตกลงกับบริษัท ให้รับประกันได้โดยตกลงจะจ่ายเบี้ยประกันเพิ่มเติมจากเบี้ยประกันพื้นฐาน เช่น ภัยที่เกิดจากพายุ, ลูกเห็บ, ภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหว, ภัยที่เกิดจากการระเบิดและภัยที่เกิดจากการจลาจล เป็นต้น